

Pensioenfonds PGB

1e kwartaal 2024

Het doel van de **reo**[®] (responsible engagement overlay) service is om bedrijven te stimuleren hun handelswijze met betrekking tot ESG (milieu, maatschappij en goed bestuur) te verbeteren. Dit doen wij door ondernemingen waarin onze klanten zijn belegd aan te spreken (engagen) op ESG-kwesties. De focus ligt op het verbeteren van het beleggingsresultaat op lange termijn. Wij willen bedrijven helpen om commercieel succesvoller te worden door op een veiligere, schonere en meer verantwoorde wijze te werken. Zo zijn bedrijven ook beter gepositioneerd om met ESG-risico's en -kansen om te gaan.

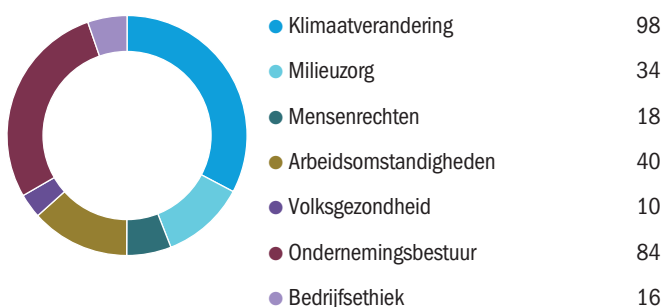
Aantal aangesproken ondernemingen dit kwartaal

Engagements	Aangesproken ondernemingen	Behaalde milestones	Aantal landen
167	148	34	25

Engagement naar regio

Engagement naar onderwerp

Behaalde milestones naar onderwerp

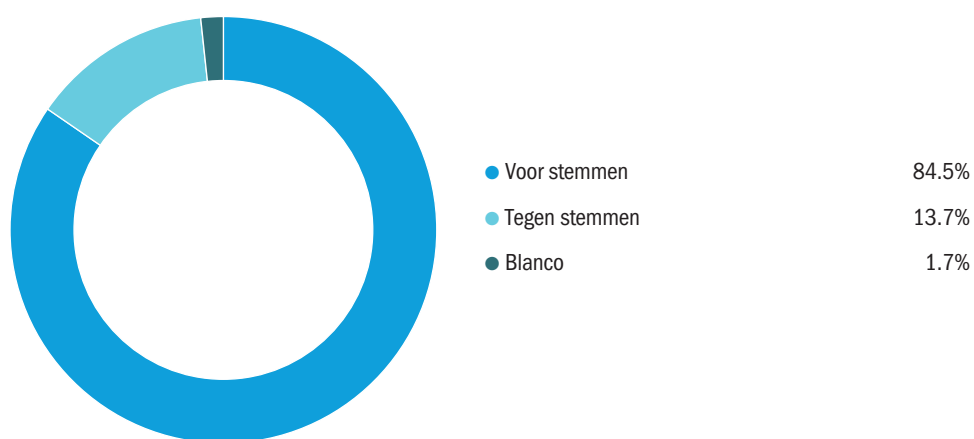

* Bedrijven kunnen zijn aangesproken op meer dan een onderwerp.

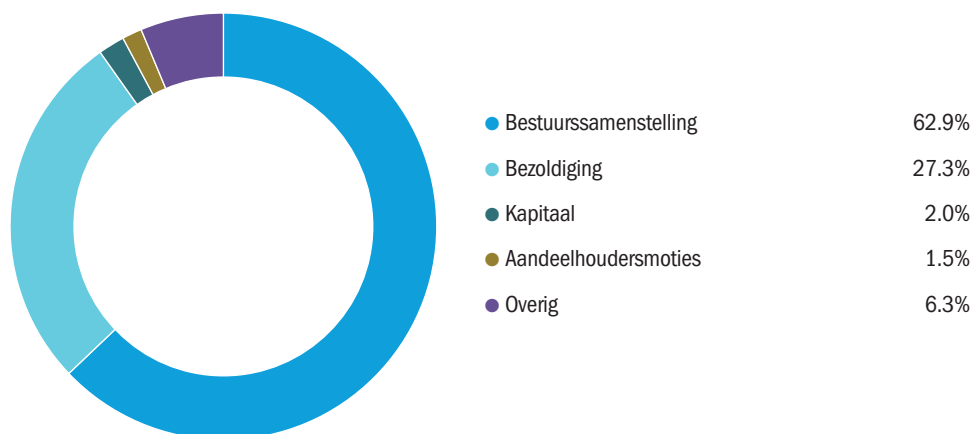
Stemresultaten: **

Aantal AVA's	298
Aantal stemmen	2926

Stemverdeling

Stemmen tegen en onthoudingen naar onderwerp

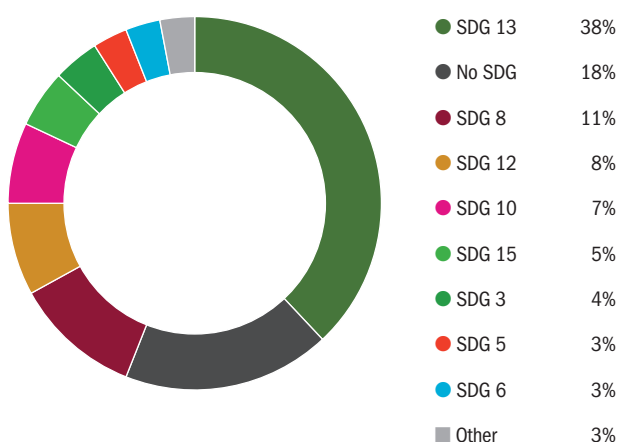
** Dit verslag is opgesteld met behulp van gegevens die zijn verstrekt door een externe aanbieder van het elektronisch stemplatform. De statistieken zijn exclusief stemmingen met nul aandelen en herinschrijvingen. Vergaderingen/stemmingen/voorstellen/ worden geacht niet in stemming te zijn gebracht indien: de stembiljetten zijn verworpen door stemgerechtigde tussenpersonen (bv. indien de nodige documenten (zoals volmachten, bevestiging van de uiteindelijke gerechtigde, enz.) niet aanwezig waren); geïnstrueerd als "Niet stemmen" (bv. op aandelenblokkerende markten); of geen instructie hebben gekregen.

Engagements en Sustainable Development Goals (SDGs)

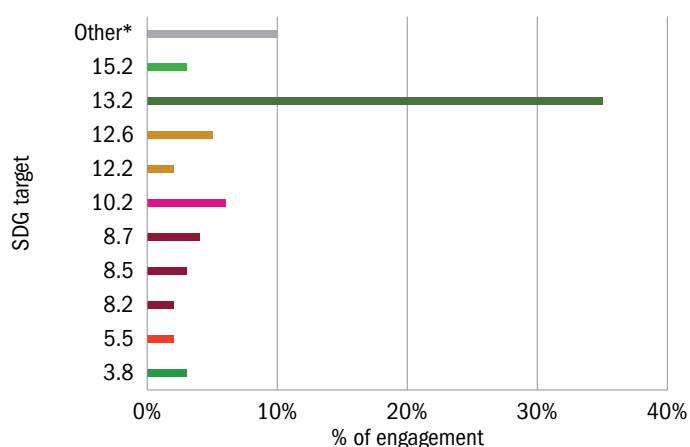
De 17 doelstellingen voor duurzame ontwikkeling (SDG's) zijn ontwikkeld door de VN en bedrijfstakoverkoepelende stakeholders, met het oog op het opstellen van een routekaart naar een duurzamere wereld.

Wij gebruiken de gedetailleerde onderliggende SDG-doelstellingen om de engagementdoelen per bedrijf te bepalen, waar relevant, en om de positieve maatschappelijke en milieugevolgen van engagement te verwoorden. Engagements worden systematisch op doelniveau vastgelegd, om een grotere nauwkeurigheid en een grotere impact mogelijk te maken.

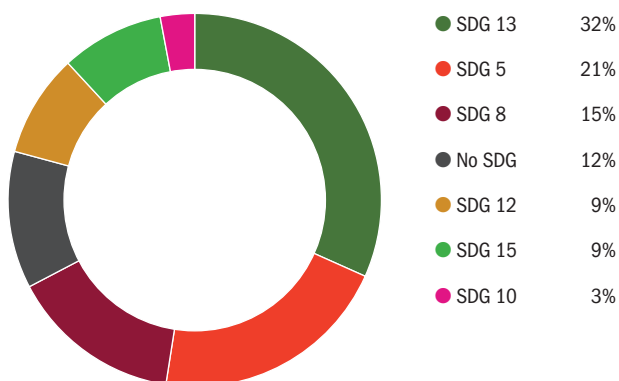
Engagement SDG niveau

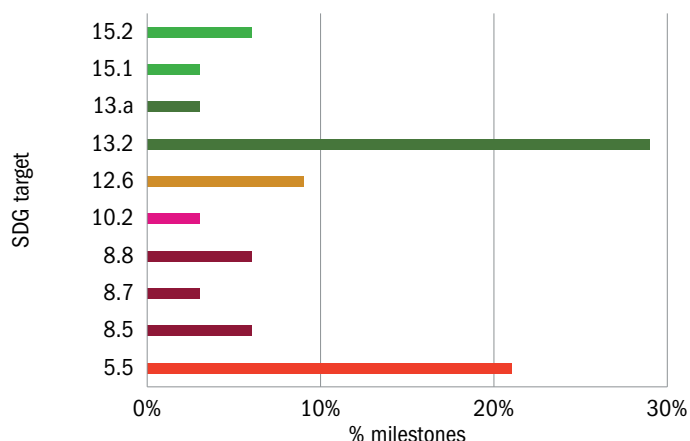
Engagement onderliggende SDG doelstelling

Milestone SDG niveau

Milestone onderliggende SDG doelstelling

*Other vertegenwoordigt SDG subdoelen die minder dan 2% van de relevante SDG uitmaken.

Engagement casestudy

Naam: Amazon.com Inc

Land: VS

Sector: Duurzame consumentengoederen

Prioriteitsbedrijf: ✓

ESG-risicoscore:

Reactie op engagement: Matig

Thema: Mensenrechten

Onderwerp: Staat nog altijd niet te springen om verantwoorde AI toe te lichten

SDG: 10.3

Achtergrond

Amazon is een toonaangevend detailhandelsconcern en belangrijke aanbieder van webdiensten. Aangeboden wordt een scala aan producten en diensten van elektrische apparatuur, tot media content en on-demand technologiediensten. De onderneming is opgenomen in ons project voor Responsible Governance of Artificial Intelligence, omdat er in alle bedrijfsactiviteiten gebruik wordt gemaakt van kunstmatige intelligentie (AI), van persoonlijke aankoopadviezen, kopen via Alexa zoekmachine tot optimalisatie in het magazijn. Bemoedigend is dat er ook AI-kansen worden aangegeven. En dan vooral hoe Amazon AI gebruikt om de duurzaamheidsdoelen kracht bij te zetten, van minder gebruik van verpakkingsmateriaal tot de signalering van beschadigde producten om afval te voorkomen.

Actie

We hebben het in een persoonlijk gesprek met Amazon meer in detail gehad over de gekozen benadering van verantwoorde AI. Dat leverde meer duidelijkheid op over het toezicht door het bestuur en de reikwijdte van de verantwoordelijkheden met betrekking tot verantwoorde AI. Het hele bestuur is doordrongen van de interesse in verantwoorde AI en de Nominating Governance Committee oefent het toezicht uit op het onderwerp. Bemoedigend vonden we dat een aantal bestuursleden (waaronder de Lead Independent Director) beleidservaring hebben. Dat helpt bij de bewaking van het beleid en de wet- en regelgeving rond verantwoorde AI. Een specifieke commissie voor verantwoorde AI heeft Amazon niet, omdat AI voor uiteenlopende zaken wordt gebruikt. Wel levert een groep mensen uit verschillende disciplines (inclusief Juridische Zaken) inzichten en meningen over het onderwerp. De onderneming meldt verder risico-evaluaties uit te voeren, maar dat werd niet nader toegelicht (op dit moment wordt er niets publiek gemaakt). We hebben aangedrongen op sterkere informatieverschaffing zodat beleggers de gekozen benadering beter kunnen begrijpen. We kwamen te weten dat die risico-evaluaties of 'kwetsbaarheidsmechanismen' niet beperkt zijn tot cybeveiligheid. Deze zouden zijn ontwikkeld voor bredere ethische zaken, al bleef nadere informatie achterwege. Amazon heeft geen veiligheidsproblemen gemeld maar geeft aan dat dit een terugkerend proces betreft en dat er flink wordt getest.

Oordeel

Amazon heeft voortgang geboekt met de publieke toezeggingen over verantwoorde AI, zoals de White House Voluntary AI Commitments, die het concern in 2023 heeft ondertekend. Er ligt Responsible AI-beleid en modelscorekaarten die zijn beperkt tot Amazon Web Services, maar we zijn optimistisch dat er meer informatie zal volgen over het operationeel maken van verantwoorde AI-principes buiten deze divisie. Dat komt een breder vertrouwen van klanten (alook een grotere schaal van AI-gebruik) ten goede. We hebben verder aangedrongen op nadere informatie over de evaluatie van de mensenrechtenimpact van verantwoorde AI. Verder zou een afweging van kwantitatieve impact kunnen aantonen hoe het gebruik van AI tot duurzame uitkomsten kan leiden. We blijven de geboekte voortgang met het verantwoorde AI-kader en -proces volgen.

ESG-risicoscore: blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

 Laag

 Matig

 Bovengemiddeld

 Hoog

Engagement casestudy

Naam: Analog Devices Inc

Land: VS

Sector: IT

Prioriteitsbedrijf: ✓

ESG-risicoscore:

Reactie op engagement: Goed

Thema: Corporate governance

Onderwerp: Verbetering beloning versterkt verband beloning en prestaties

Achtergrond

Analog Devices Inc (Analog) is een multinationale halfgeleidermaatschappij die geïntegreerde schakelingen (analoog, gemengd en digitale signaalprocessors (DSP)) maakt voor gegevensconversie, signaalverwerking en stroombeheer. Analog is gevestigd in Wilmington, Massachusetts en bedient klanten over de hele wereld en in allerlei sectoren, inclusief communicatie, de automobielsector en consumentenelektronica. Voorafgaand aan de jaarvergadering van 2024 hebben we verder met Analog gesproken over de beloning van de bedrijfstop. Dat gesprek was vorig jaar gestart en we wilden weten wat de onderneming had veranderd.

Actie

We hebben de afgelopen paar jaar elk jaar even bij Analog Devices ingecheckt over ESG-zaken, ofwel buiten het resultaatseizoen ofwel voorafgaand aan de jaarvergadering. De beloning van de bedrijfstop was het afgelopen jaar een aandachtgebied. We hebben in 2023 de voorzitter van de remuneratiecommissie getroffen en hebben dit in maart 2024 opgevolgd met het hoofd Total Rewards. Ons streven was meer inzicht in de remuneratiefilosofie van Analog en het delen van onze eigen visie op best practice. De onderneming benadrukte het belang van werving en behoud van talent; het verband tussen beloning en prestatie aan de hand van strikte maatstaven was een belangrijk punt van aandacht. Tijdens ons gesprek voorafgaand aan de jaarvergadering van 2024 wees Analog op de positieve veranderingen in de beloningsregeling voor de bedrijfstop, o.a. een verhoging van de beoogde uitkering in het langetermijnbonusplan op basis van de maatstaf totaal aandeelhoudersrendement in het percentiel 55 en een verhoging van het percentage prestatiegerelateerde toekenningen aan de CEO. Volgens ons wordt de beloning van de CEO en andere met name genoemde uitvoerend bestuurders hiermee beter afgestemd op de resultaatontwikkeling en de uitvoering van de strategie van Analog. De veranderingen zijn bewijs dat de onderneming iets met onze eerdere feedback heeft gedaan.

Oordeel

We waren blij met de kans om met Analog in gesprek te komen en vonden de aangebrachte wijzigingen in de beloning van de bedrijfstop bemoedigend. We hebben het gevoel dat de onderneming door onze gesprekken gevoelig is geworden voor onze feedback. Men kon de beloningsfilosofie uitleggen en hoe deze in de organisatie zichtbaar wordt.

ESG-risicoscore:

blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

Laag

Matig

Bovengemiddeld

Hoog

Engagement casestudy

Naam: Inner Mongolia Yili Industrial Group Co Ltd **Land:** China **Sector:** Dagelijkse consumentengoederen

Prioriteitsbedrijf: ✓ **ESG-risicoscore:** **Reactie op engagement:** Goed

Thema: Arbeidsomstandigheden **Onderwerp:** Goede voortgang richting een effectievere due diligence van de keten

SDG: 8.7

Achtergrond

Yili is internationaal producent van vooral melkproducten. Het bedrijf is gevestigd in Hohhot, in de autonome regio Binnen-Mongolië in China. Het betreft rauwe melk van leveranciers van (hoofdzakelijk) het Chinese vasteland. We hebben contact gezocht om zicht te krijgen op het toezicht op arbeidsomstandigheden en om te pleiten voor robuustere standaarden. De landbouwsector loopt een groot uitbuitingsrisico: de sector is informeel en de zichtbaarheid laag. Bovendien wordt China zelf als risicogebied aangemerkt. Yili heeft het Global Compact van de VN ondertekend, maar verstrekt geen informatie over de manier waarop de principes in de praktijk worden toegepast. Een duidelijke due diligence om risico's te signaleren, een bewakingsprogramma te implementeren en proactief leveranciers te ondersteunen, zou waarborgen bieden, naast transparantie over verwachtingen ten aanzien van arbeidsomstandigheden.

Actie

We hadden de onderneming in 2022 aangeschreven met het verzoek de eisen bekend te maken die aan arbeidsomstandigheden bij leveranciers worden gesteld. Tevens is gevraagd om een krachtige due diligence-procedure en mechanismen voor herstelmaatregelen bij schendingen van de mensen- of arbeidsrechten. De reactie was in eerste instantie een standaardantwoord. Op de aangekaarte problemen werd niet echt ingegaan. We hebben ook in 2023 weer om informatie en vooruitgang richting bewaking van de keten gevraagd, voorzien van voorbeelden bij de concurrentie en ons publiek beschikbare Viewpoint over due diligence. Bij de call van januari kregen we de nieuwe duurzaamheidsdirecteur te spreken. Deze heeft de kennis bij het concern aantoonbaar versterkt. Hieruit blijkt ook hoe ondersteunend engagement op de lange termijn uiteindelijk kan leiden tot toegang tot operationele specialisten, waardoor we onze inzichten kunnen verdiepen. Zo kwamen we te weten dat Yili zich bij Sedex had aangesloten, een goed aangeschreven platform voor ketentransparantie, en dat er een start is gemaakt met audits van de arbeidsomstandigheden bij de belangrijkste leveranciers. Intern heeft het duurzaamheidsteam de contacten met de afdeling inkoop aangehaald. Ook wordt gekeken naar vermindering van het aantal leveranciers. Dat kan de effectiviteit van de bewaking ten goede komen.

Oordeel

Terugkijkend naar de reactie van Yili op onze eerste brief in 2022 over informatie over beleid en due diligence, dan is er veel gebeurd, zowel voor wat betreft de ondernomen actie als constructieve uitwisseling. Op basis van de directe ketenervaring van ons team konden we praktische benaderingen aandragen en ondersteuning bieden aan werkbare werkwijzen in de toekomst. Toetreden tot het Sedex-platform lost niet alles op, maar is niettemin een zeer belangrijke stap richting de formele bewaking van de keten en het vervolg van het leerproces. Natuurlijk hopen we meer informatie te zien over beleid en uitkomsten, maar de hiermee ingezette bewaking leidt tot meer vertrouwen in wat er op de korte termijn haalbaar is voor leveranciers.

ESG-risicoscore: blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

Engagement casestudy

Naam: Koninklijke Philips NV

Land: Nederland

Sector: Gezondheidszorg

Prioriteitsbedrijf: ✓

ESG-risicoscore:

Reactie op engagement: Goed

Thema:

Klimaatverandering, Arbeidsomstandigheden, Volksgezondheid

Onderwerp: ESG-doelstellingen onderneming op koers maar moreel personeel nog altijd een probleem

SDG:

7.2

8.5

3.8

Achtergrond

Gezondheidsconcern Philips verzorgt uiteenlopende producten via verschillende divisies: Diagnosis & Treatment, Connected Care en Personal Health. De onderneming is nog aan het herstellen van de wereldwijde terugroepactie in 2021 van slaapapneu- en beademingsapparaten vanwege potentiële risico's voor de gezondheid. Het bedrijf verloor tweederde van de waarde en zag zich geconfronteerd met meerdere rechtszaken. Philips had ons uitgenodigd voor een een-op-eengesprek naar aanleiding van de meest recente ESG-roadshow om ons bij te praten over de jongste ESG-ontwikkelingen na de publicatie van het jaarverslag 2023.

Actie

We vonden het bemoedigend dat Philips op koers ligt om de ESG-doelen voor 2025 te realiseren, plus dat het doel van 75% duurzame energie in de bedrijfsactiviteiten in 2025 al is gehaald (78% in 2023). Bij de dubbele materialiteitsevaluatie van 2023 was productverantwoordelijkheid en -veiligheid het meest financieel materiële onderwerp. Dat is niet verrassend in het licht van de wereldwijde terugroepactie die nog altijd negatief in de reputatie van Philips doorwerkt. Het bedrijf vertelde dat circa 70% van de problemen rond de veiligheid en kwaliteit zich van oudsher al in de ontwerpfase aandienden. Dat inzicht helpt bij het herontwerp van de R&D, een tastbaar (en welkom) voorbeeld van lering die is getrokken uit de terugroep. Tot slot signaleren we dat de uitkomsten van de medewerkerbetrokkenheidsenquête in 2023 iets zijn verslechterd. Medewerkers zijn over het algemeen minder positief tegenover de onderneming (73% tegen 77% in 2022) en nadrukkelijker negatief (10% tegen 8% in 2022). Philips is echter van mening dat de medewerkers positiever zullen worden naarmate de reorganisatie verder voortschrijdt. We blijven deze maatstaf in de toekomst met belangstelling volgen.

Oordeel

We hebben nog altijd veel waardering voor de transparantie van Philips rond de terugroepactie en wat er wordt gedaan om daarvan terug te veren. De geboekte voortgang is prijzenswaardig. Onze zorg ligt echter bij de medewerkerbetrokkenheid. Die houdt direct verband met de reorganisatie als gevolg van de terugroepactie en de financiële verliezen die er zijn geleden. We blijven op dit punt met de onderneming praten over de manier waarop dit probleem wordt aangepakt, gezien de onzekerheid die de reorganisatie heeft veroorzaakt.

ESG-risicoscore:

blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

Laag

Matig

Bovengemiddeld

Hoog

Engagement casestudy

Naam: Stellantis NV

Land: Nederland

Sector: Duurzame consumentengoederen

Prioriteitsbedrijf: -

ESG-risicoscore:

Reactie op engagement: Goed

Thema: Klimaatverandering

Onderwerp: Wezenlijke voortgang richting op klimaat afgestemde lobbyactiviteiten

SDG: 13.2

Achtergrond

Stellantis is een van de grootste autofabrikanten van de wereld. Het concern is aanwezig in ruim 130 landen en heeft meer dan 300.000 mensen in dienst. Stellantis is in 2021 ontstaan uit de fusie van het Italiaans-Amerikaanse conglomeraat Fiat Chrysler Automobiles (FCA) en het Franse PSA Group. Stellantis is maar traag met de verbetering van de transparantie naar beleggers over de positionering ten aanzien van openbaar beleid, alsook over lobbyen over klimaatbeleid (direct en indirect via brancheorganisaties). Veel concurrenten publiceren lobbyverslagen, o.a. Volkswagen, General Motors, Ford, Mercedes, BMW, Volvo en Toyota. Dit gebrek aan transparantie baart vooral ook zorg vanwege de gemengde staat van dienst van Stellantis ten aanzien van lobbyen over uitstootnormen voor auto's in de VS, het VK en de EU.

Actie

We hebben FCA en PSA sinds 2019 bilateraal en via de CA100+ over dit onderwerp benaderd. Met Stellantis begon het engagementtraject hierover in 2022. In dat jaar hebben we samen met de andere CA100+ co-leads gesproken met het hoofd Public Affairs, het hoofd CSR en afgevaardigden van Investor Relations over de benadering van klimaatlobbyen van Stellantis. De geboekte vooruitgang met klimaatlobbyen was de prioriteit in een call met Investor Relations in 2023. Stellantis heeft toen van ons nadere richtsnoeren gekregen over wat wij good practice vinden. In maart 2024 is er weer een gezamenlijke call belegd met het hoofd Europese Public Affairs and IR. In dat gesprek hebben we Stellantis gevraagd om een bewakings- en evaluatieproces in te richten (en daarover te rapporteren). Dit om ervoor te zorgen dat alle (in)directe klimaatlobbyactiviteiten passen bij de geformuleerde klimaatdoelen. Stellantis onderkende dat er in vergelijking met de concurrentie nog het nodige te doen is aan de lobby-informatie en heeft toegezegd te zullen evalueren welke stappen er kunnen worden gezet om de informatieverschaffing te verbeteren.

Oordeel

Medio maart ontvingen we een door de CFO getekende brief waarin de onderneming toezegde eind juni met een eerste werkplan voor de lobbyinformatie te komen, met als doel eind 2024 een eerste melding te doen. Dit is een positieve stap en bewijst dat Stellantis zich proactief opstelt, open voor productieve gesprekken met beleggers. We werken samen met de onderneming door aan dat werkplan; we willen graag dat de informatieverschaffing is afgestemd op de best practices zoals die worden geschetst in de Global Standard on Responsible Climate Lobbying.

ESG-risicoscore: blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

 Laag

 Matig

 Bovengemiddeld

 Hoog

Bijlage

SDG	Doel	Samenvatting doel
SDG2	2.1	Een einde maken aan honger en toegang garanderen tot veilig en voedzaam voedsel
SDG3	3.4	Sterfte door niet-overdraagbare aandoeningen verminderen en geestelijke gezondheid bevorderen
SDG3	3.8	Toegang tot medicijnen en gezondheidszorg
SDG3	3.9	Het aantal doden en ziekten door verontreiniging en besmetting reduceren
SDG5	5.1	Een einde maken aan alle vormen van discriminatie jegens vrouwen en meisjes
SDG5	5.5	Verzekeren gelijke kansen voor vrouwen, inclusief leiderschap op alle niveaus;
SDG6	6.1	Universele toegang realiseren tot veilig, betaalbaar drinkwater
SDG6	6.3	Waterkwaliteit verbeteren door verontreiniging te beperken
SDG6	6.4	Verhogen efficiëntie watergebruik om een antwoord te bieden op de waterschaarste
SDG6	6.5	Waterbeheer op alle niveaus invoeren
SDG8	8.2	Tot meer economische productiviteit komen door innovatie
SDG8	8.3	Op ontwikkeling toegespitst beleid bevorderen
SDG8	8.5	Realiseren volledige en productieve werkgelegenheid voor iedereen
SDG8	8.7	Uitroeien gedwongen arbeid, moderne slavernij en mensensmokkel
SDG8	8.8	Veilige werkomgeving bevorderen voor alle werknemers
SDG8	8.10	Toegang tot financiering vergroten
SDG9	9.1	Veerkrachtige en duurzame infrastructuur ontwikkelen
SDG9	9.4	Voor meer verduurzaming sectoren opwaarderen en moderniseren
SDG10	10.2	Inclusiviteit voor iedereen mogelijk maken en stimuleren
SDG10	10.3	Zorgen voor gelijke kansen en wetgeving voor iedereen
SDG11	11.2	Universele toegang tot veilige en betaalbare vervoerssystemen verschaffen
SDG11	11.6	De negatieve milieueffecten van steden reduceren
SDG12	12.2	Natuurlijke hulpbronnen duurzaam beheersen en efficiënt gebruiken
SDG12	12.4	Gebruik chemicaliën en afval gedurende de hele cyclus beheersen
SDG12	12.5	Door preventie, vermindering, recycling en hergebruik afval aanzienlijk beperken
SDG12	12.6	Bedrijven aanmoedigen om duurzame praktijken in te stellen en de duurzaamheidsrapportage aan te scherpen
SDG13	13.1	Aanpassingsvermogen versterken tegen de effecten van klimaatverandering

Bijlage

SDG	Doel	Samenvatting doel
■ SDG13	13.2	Klimaatplannen integreren in beleid en strategieën
■ SDG13	13.3	Onderwijs en de capaciteit voor de vermindering van klimaatverandering verbeteren
■ SDG13	13.a	Aanpak vermindering klimaatverandering voor ontwikkelingslanden
■ SDG14	14.1	Voorkomen en verminderen van alle vormen van vervuiling van de zee
■ SDG14	14.4	Oogst reguleren en een einde maken aan overbevissing ter herstel van de visstand
■ SDG15	15.1	Duurzame consumptie zekerstellen van zoetwatersystemen op land
■ SDG15	15.2	De implementatie van duurzaam beheer van bossen bevorderen
■ SDG15	15.8	Het effect van invasieve soorten op ecosystemen (land en water) reduceren